

De verdiensten van het mkb aan uitvoer

INTERNATIONAAL

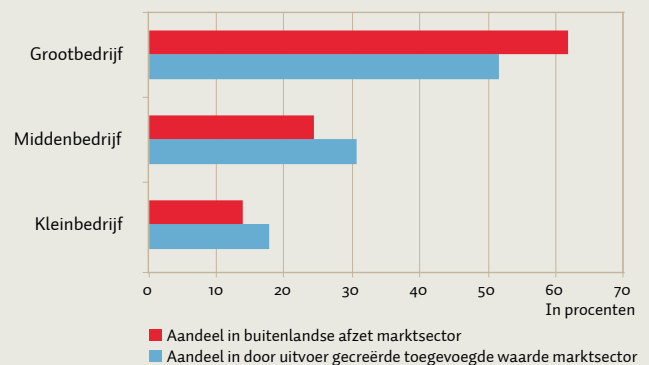
De Nederlandse uitvoer bedroeg in 2009 volgens de Nationale Rekeningen 393 miljoen euro. Daarvan was 154 miljoen euro (39 procent) direct uit invoer afkomstig – statistische correcties bedroegen 17 miljoen euro – en het restant ter grootte van 222 miljoen euro werd geleverd door bedrijven en overheid. Van het deel door bedrijven en overheid is 96 procent, ofwel 213 miljoen euro, afkomstig uit de marktsector (bedrijven exclusief delfstoffenwinning, onroerend goed en zorg). Het mkb had met kleine bedrijven (met minder dan 10 werkzame personen) daarin een aandeel van 14 procent en met middelgrote bedrijven (tussen 10 en 100 werkzame personen) een aandeel van 24 procent.

Het totaal van alle goederen- en dienstentransacties van de Nederlandse economie wordt beschreven door een input-output-tabel. Deze wordt op het niveau van bedrijfstakken door het CBS gepubliceerd, maar kan tevens nader worden gedetailleerd naar klein-, midden- en grootbedrijf (figuur). Een deel van deze transacties behoort tot de intermediaire leveringen tussen bedrijven. In een zogenoemde GPS-matrix (gecumuleerde productiestructuur) worden deze intermediaire leveringen weggesubstitueerd, en kan een rechtstreeks verband worden gelegd tussen de toegevoegde waarde in bedrijven en de finale vraag.

Hieruit blijkt dat de indirecte bijdrage van de invoer aan de uitvoer groot is, de totale bijdrage komt namelijk op 58 procent van het totaal. De toegevoegde waarde die door de uitvoer bij bedrijven en overheid wordt gecreëerd, is duidelijk kleiner dan de directe afzet: 143 miljoen euro. Maar de bijdrage van het mkb aan de creatie van toegevoegde waarde uit

uitvoer door de marktsector is duidelijk groter dan uit de directe afzetcijfers blijkt (figuur). Het aandeel van kleine bedrijven in de toegevoegde waarde uit uitvoer in de marktsector bedraagt namelijk 18 procent, en die van het middenbedrijf 31 procent. In totaal levert het mkb 10 procent meer in het aandeel van uitvoer uit de marktsector dan de afzetcijfers ons voorhouden. ■ **TON KWAAK** (PANTEIA)

Bedrijfsomvang en export

Bron: www.ondernemerschap.nl; Panteia

Berichtenverkeer Euronext verschilt sterk per deelnemer

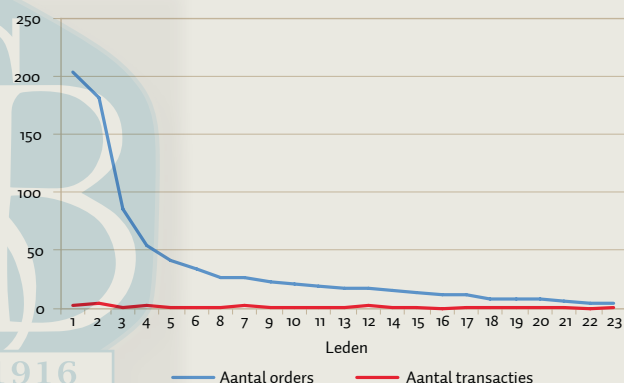
MONETAIR

Partijen die deelnemen aan de handel op Euronext Amsterdam, voeren hun handelsstrategie uit door elektronische orders naar het handelsplatform van Euronext Amsterdam te sturen. Deze orders bevatten informatie over de vraag of aanbod van stukken zoals aandelen. Zaken als bijvoorbeeld prijs en hoeveelheid, inleg, aanpassing of annulering en uiterste bied- of vraagprijs van een koop- of verkooporder kunnen alle in een order verwerkt worden. Vervolgens worden de orders in de *matching engine* van het platform aan elkaar gekoppeld om transacties tot stand te brengen. Dit gebeurt allemaal volgens de *orderbook rules* van Euronext Amsterdam. Deze regels moeten voldoen aan de hiervoor geldende bepalingen in de Wet op het financieel toezicht. Het gemiddeld aantal orders dat leden naar handelsplatformen sturen is wereldwijd de afgelopen jaren sterk toegenomen. Verdere automatisering van handelssystemen van zowel handelaren als handelsplatformen maakt het partijen bijvoorbeeld mogelijk om sneller in te spelen op veranderende marktomstandigheden. Handelsstrategieën worden in verfijndere stapjes uitgevoerd dan voorheen, hetgeen leidt tot grotere hoeveelheden orders.

In de figuur is het aantal orders te zien van de 22 leden die het grootste aantal orders hebben verzonden naar de aandelenmarkt van NYSE Euronext Amsterdam. Het betreft aantallen orders over de eerste helft van 2013, aangevuld met het aantal transacties. Opvallend zijn de aantallen (tot meer dan 200 miljoen in de uiterste twee gevallen). Dit houdt in dat er door beide partijen gemiddeld per dag meer dan een miljoen orders naar het platform verzonden zijn. Zoiets was een aantal jaren terug onmogelijk.

De systemen van de meeste handelsplatformen waren tot voor kort nog niet ingericht op verwerking van dergelijke aantallen orders. Dit heeft grote investeringen in automatisering gevestigd. Overigens moeten ook toezichthouders zich aanpassen aan een steeds verder geautomatiseerde handelsomgeving. Dit vergt ook aan hun kant investering in kennis en systemen. ■ **BAS VERSCHOOR EN MARC PONSEN** (AFM)

Aantal orders en transacties van grootste leden Euronext Amsterdam

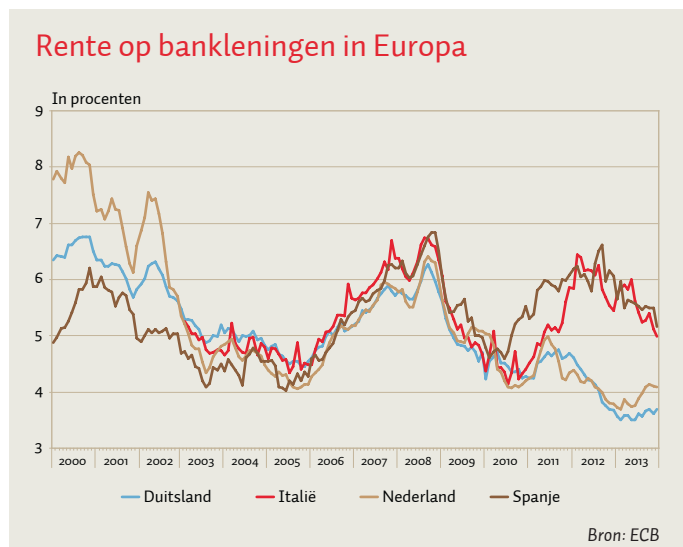
De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.

Rente op bankleningen in Zuid-Europa hoger

FINANCIËLE MARKTEN

“Geld lenen kost geld”: tijdens de financiële crisis, maar ook tijdens de eurocrisis, hebben kleine en middelgrote bedrijven in Europa dat weer eens duidelijk gemerkt. Bedrijven in Europa, en dan met name de kleinere bedrijven, zijn voor hun kredieten afhankelijk van de banken: van de totale schuld van bedrijven is in Europa 50 procent in handen van de banken. Vooral tijdens het hoogtepunt van de financiële crisis in 2007 en 2008 moesten Europese bedrijven diep in de buidel

tasten om een lening van hun bank los te krijgen. Het onderscheid tussen ‘kernlanden’ (België, Duitsland, Frankrijk, Nederland) van Europa en landen in de periferie (Griekenland, Ierland, Italië, Portugal, Spanje) was in deze periode gering. De figuur geeft de rente weer die bedrijven gemiddeld moeten betalen voor nieuw afgesloten bankleningen onder de miljoen euro met een rentevastperiode van 1 tot 5 jaar. In de periode september 2006 tot en met oktober 2008 steeg deze rente in de meeste Europese landen naar een niveau van tussen de 6 en 7 procent, wat vergeleken met de periode 2000–2002 niet eens zo uitzonderlijk hoog is. Na de piek in oktober 2008 trad er een forse daling van de rente op. Hierbij ging de daling van de Italiaanse en Spaanse rente in hetzelfde tempo als die van de Nederlandse en Duitse (figuur). De eurocrisis betekende echter een ommekeer in deze verhoudingen. In de loop van 2010 zette een nieuwe rentestijging in. In Spanje en Italië zette deze stijging door tot bijna het niveau van de financiële crisis, terwijl in Nederland en Duitsland de rente al snel weer begon te dalen. Hoewel eind 2013 het verschil kleiner is geworden, vragen de banken in Spanje en Italië hun klanten nog ruim 1 procentpunt meer rente dan banken in Nederland en Duitsland voor het beschikbaar stellen van eenzelfde soort lening. Ondanks de inspanningen van de ECB kunnen banken in de perifere landen nog steeds moeilijker geld aantrekken dan banken in kernlanden. Opgemerkt moet worden dat aan deze financiële fragmentatie niet alleen een lager marktsentiment maar ook onderliggende economische problemen en zwakkere overheden ten grondslag liggen. ■ **DOUWE KINGMA** (CPB)

Kleine kans op werk voor werkloze 45-plussers

ECONOMIE EN SAMENLEVING

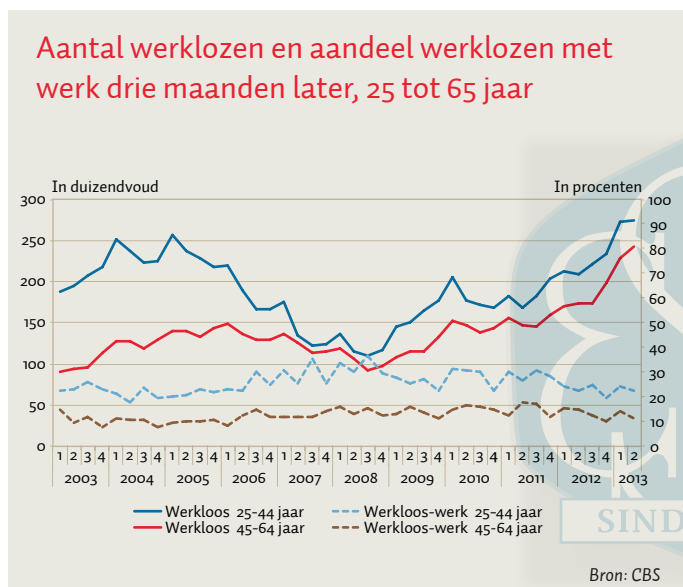
Sinds 2008 is het aantal werklozen van 45 tot 65 jaar behoorlijk opgelopen en de kans op een baan voor werkloze 45-plussers blijft nog steeds achter bij die van jongere werklozen.

In het tweede kwartaal van 2013 waren er 243.000 werklozen van 45 tot 65 jaar. Tien jaar eerder waren dit er nog maar 94.000. Het aantal werkloze 25- tot 45-jarigen is in deze periode veel minder sterk toege-

nomen, namelijk van 195.000 tot 274.000. De relatief sterke toename van het aantal werkloze 45-plussers hangt niet alleen samen met de conjuncturele situatie van de afgelopen jaren. Ook de samenstelling van de bevolking is veranderd. Er zijn naar verhouding meer 45- tot 65-jarigen in Nederland. In het tweede kwartaal van 2013 was 43 procent van de 15- tot 65-jarigen een 45-plusser terwijl dit 10 jaar terug nog 33 procent was. Bovendien worden ouderen gestimuleerd om langer actief te blijven op de arbeidsmarkt door maatregelen als de verhoging van de AOW- en pensioengerechtigde leeftijd naar 67 jaar. De bruto-arbeidsparticipatie van 45-plussers is in de afgelopen 10 jaar toegenomen van 59 tot 72 procent.

Voor werkloze 45-plussers is de kans op het vinden van werk relatief klein. Van de 45- tot 65-jarige werklozen in het tweede kwartaal van 2013 had 11 procent 3 maanden later een baan. Dit percentage ligt voor werkloze 25- tot 45-jarigen met 23 procent duidelijk hoger. Het verschil in de kans op een baan tussen werkloze 45-plussers en andere leeftijdsgroepen is in de afgelopen jaren maar weinig veranderd. Deze kans was gemiddeld twee keer zo groot voor 25- tot 45-jarigen. ■ **ROBERT DE VRIES**

(CBS)

SINDE 1916

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.